

Конституції більшості країн закріплюють коло суб'єктів законодавчої ініціативи, і перелік цих суб'єктів може бути різним.

В парламентських державах основним суб'єктом законодавчої ініціативи є уряд. Деякі законопроекти, наприклад, про державний бюджет може внести лише уряд.

В федеративних державах цим правом наділені законодавчі легіслатури суб'єктів федерації.

В президентських і напівпрезидентських республіках право законодавчої ініціативи широко використовує президент.

Групи депутатів певної кількості (як правило досить великої) теж наділені правом законодавчої ініціативи, в деяких країнах і окремі депутати володіють цим правом (Єгипет, Польща).

Деякі органи держави володіють правом законодавчої ініціативи, але лише з питань, віднесених до їх відання (в Бразилії – федеральний Верховний Суд, Генеральний прокурор)

В деяких країнах є види законопроектів, які можуть вноситися лише у верхню палату парламенту, або лише у нижню палату (наприклад, фінансові законопроекти).

У деяких країнах (США, Швейцарії, Австрії, Іспанії, Італії, на Кубі) існує інститут народної ініціативи, сутність якого полягає в тому, що громадяни, які зібрали встановлену конституцією кількість голосів виборців, можуть вимагати від парламенту розгляду законопроекту.

Список використаних джерел:

1. Державне право зарубіжних країн: Навч. посіб. / Б.В. Калиновський, О.Я. Лапка, Л.М. Козодой, К.В. Тарасенко. Київ : КНТ, 2012. 528с.
2. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн: АртЕк, 2002. 264 с.
3. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. Дослідження структур, мотивів і результатів : [пер. з 2-го англ. вид.] / Дж. Сарторі. Київ : АртЕк, 2001. 224 с.
4. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник.- Вид. 3-тє, виправл. та доповн. Київ: Атіка, 2004 512 с.
5. Погорелова З.О. Проблеми реалізації права законодавчої ініціативи в діяльності українського парламенту // Парламентська реформа: теорія і практика.– К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2001. Вип. 6. С. 210 – 223.

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ТЛУМАЧЕННЯ

Кирюшко О.С., інспектор відділення СПС відділу соціально-виховної та психологічної роботи Божковської виправної колонії №16 А, слухач Академії Державної пенітенціарної служби України

Верховенство права є основою демократичного розвитку суспільства та основним принципом, що передбачає визнання, гарантування прав та свобод

людини і громадянина, а також рівність кожного перед законом та неухильність від покарання. Національна правова система є невід'ємною частиною загальноєвропейських принципів та норм міжнародного права, а її реформування покликане на забезпечення єдності розуміння та реалізації норм права, що досягається завдяки їх нормативному тлумаченню уповноваженими суб'єктами.

Нормативне тлумачення повинно забезпечити чітке та узгоджене застосування нормативно-правових актів і сприяти встановленню принципу верховенства права як це задекларовано у Конституції України. Так, відповідно до частини першої статті 8 Основного Закону в Україні визнається і діє принцип верховенства права [1].

Одним з проявів відповідного принципу є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші складові суспільного буття, зокрема норми моралі, традиції, цінності, звичаї тощо, які обумовлені історичним та культурним рівнем чи іншого суспільства.

З огляду на наявні сучасні проблеми в правовій системі ключовими пріоритетами новоствореної Уряду України в межах його компетенцій задекларував створення умов для обов'язкової відповідальності за правопорушення та слідування букві закону, боротьба зі зловживаннями та хабарництвом на всіх рівнях [2].

Зокрема, основними завданнями Уряду для досягнення верховенства права визначено:

- Забезпечення правового захисту населення шляхом впровадження обов'язковості та неминучості виконання судових рішень.

- Створення якісної мережі безоплатної правової допомоги та підвищення рівня правової освіченості українців, що допоможе громадянам вирішувати їхні проблеми у правовий спосіб, зменшить рівень побутової корупції та сприятиме розвитку громадянського суспільства в Україні.

- Створення ефективної системи реабілітації та ресоціалізації правопорушників, що надасть можливість зберегти їх соціально корисний громадянський потенціал та повернутись до нормального й повноцінного життя.

- Забезпечення належного виконання антикорупційного законодавства та створення умов для функціонування прозорої системи інституцій, що борються з корупцією.

З огляду на те, що правова сфера суспільства перебуває в процесі перманентних реформ, постійно оновлюється, систематизується, зазначене, в свою чергу, потребує використання засобів тлумачення права.

Саме тлумачення права дає можливість правильно зрозуміти зміст правової норми, а потім її роз'яснити іншим суб'єктам правовідносин. Тлумачення права забезпечує процес втілення норм права в суспільне життя при якому відбувається поєднання розуміння та реалізації норм права, що впливає на стан законності у державі та сприяє вирішенню деяких проблем недосконалої сучасної правової системи України, а саме: множинність та неузгодженість актів законодавства; недоліки юридичної техніки; низький рівень правової культури українського суспільства та інші [3, с. 127].

У більшості європейських країн (Бельгія, Греція, Італія, Хорватія) правом автентичного тлумачення законів, тобто роз'ясненням змісту нормативно-правового акту уповноваженим суб'єктом нормотворчості, який його прийняв, наділений парламент. [4, с. 46]

Виходячи з вітчизняного досвіду, в Україні повноваження офіційного тлумачення законів Верховною Радою України було делеговано Конституційному Суду України [5]. Однак право делегування Парламентом своїх повноважень іншому органу Конституцією України не передбачено.

Також, досить поширеними є випадки обмежувального нормативного тлумачення, що зумовлено відсутністю досвіду та професіоналізму суб'єктів нормативного тлумачення. Розповсюдженим на практиці є надання органами, які не мають законодавчих на це підстав, роз'яснень змісту нормативно-правових актів, що, призводить до дублювання повноважень та збільшення кількості роз'яснень, які неоднаково тлумачать зміст нормативно-правових актів.

Вище зазначені проблеми потребують вдосконалення правового механізму та створення ефективної системи законодавства шляхом встановлення єдиних загальнообов'язкових вимог до розроблення та прийняття нормативно-правових актів, сприяння упорядкуванню та підвищенню якості нормотворчої діяльності, систематизації законодавства.

На сьогодні в Україні відсутній єдиний законодавчий акт, який би врегулював питання щодо розроблення та прийняття нормативно-правових актів та порядку здійснення нормативного тлумачення.

Отже, з метою забезпечення верховенства права в Україні актуальним є питання щодо розробки та прийняття законопроекту «Про нормативно-правові акти», для врегулювання суспільних відносин, пов'язаних з розробленням нормативно-правових актів, їх прийняттям, набранням чинності, обліком, визначенням, видів та форм, ієрархії та встановлення єдиних вимог до нормопроєктувальної техніки та удосконалення правового забезпечення нормативного тлумачення для всіх суб'єктів, що наділені таким правом на стратегічному, оперативно-стратегічному та оперативному рівнях державного управління.

Разом з цим, підвищення рівня ефективності механізму правового регулювання, утвердження законності і правового порядку повинно ґрунтуватися на кращому міжнародному досвіді та з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, що здійснює контроль за дотриманням прав і свобод людини та громадянина.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 р. // ВВР України. 1996. № 30. ст.141.
2. Верховенство права та боротьба з корупцією. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/verhovenstvo-prava-ta-borotba-z-korupciyeu> – Назва з екрана.
3. Власов Ю. Л. Проблеми тлумачення норм права: монографія / Ю. Л. Власов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 180 с.

4. Опотяк С. З. Роль тлумачення правових норм в удосконаленні законодавства України / С. З. Опотяк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 1 (1). С. 46–52 с.

5. Про Конституційний Суд України: Закон. Київ: Ін Юре, 2009. 56 с.

ПРИНЦИП ПОДІЛУ ВЛАДИ В ІСТОРІЇ ПЕРШИХ КОНСТИТУЦІЙ СВІТУ: США ТА ФРАНЦІЇ

Кирилович П. М., здобувач ступеня вищої освіти бакалавра 2 курсу Навчально-наукового інституту № 3, Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Терещенко Л.В.**

Принцип поділу влади, поряд з верховенством права, законністю управління, дотриманням прав і свобод людини і громадянина, є одним з основних ознак правової держави.

У розвитку тієї чи іншої країни зарубіжний досвід безумовно відіграє велику роль, зокрема і в частині організації державної влади. Беручи за основу ефективні та результативні досягнення розвинутих країн та адаптуючи їх до характерних ознак та ментальності кожна країна намагається відповідати вимогам часу в межах своїх можливостей та особливостей. Розглянемо принцип поділу влади на прикладі ранніх конституцій: Конституції США 1787 року і Конституції Франції 1791 року [2, с. 1].

Найважливішим фактором у розвитку теорії та практики концепції поділу влади з'явилися підсумки революційної війни за незалежність колишніх англійських колоній в Америці і створення нової держави - Сполучені Штати Америки [1-4].

Зібравшись в 1787 р в Філадельфії Конституційний Конвент прийняв нову Конституцію США. Остання хоча і далеко не бездоганна, існує без особливих змін майже 200 років, більше, ніж будь-яка інша в світі. До Конституції було прийнято всього 26 поправок, що додали гнучкість і відповідність нестабільних умов життя країни. Звичайно, на ранніх етапах Конституція закріплювала владу багатьох меншини (зокрема, зберігалось рабовласництво), проте вона давала конституційні гарантії демократичних прав і свобод громадян [9, с. 144].

Основоположним принципом конституції США був проголошений принцип поділу влади. Він передбачає організаційну незалежність трьох гілок державної влади - законодавчої, виконавчої, судової і розмежування функцій між ними. В результаті кожна з основних влад отримувала значну незалежність.

Ідея про поділ державної влади не була для американців імперативом демократії з самого початку існування держави, а приходила вже разом з досвідом державного будівництва .

Найважливішою особливістю американського державного будівництва була відсутність тиску з боку феодальних соціальних груп при прийнятті рішень про розподіл повноважень між гілками влади. Це дозволило американцям уникнути багатьох проблем, з якими зіткнулися ті, хто в той же